

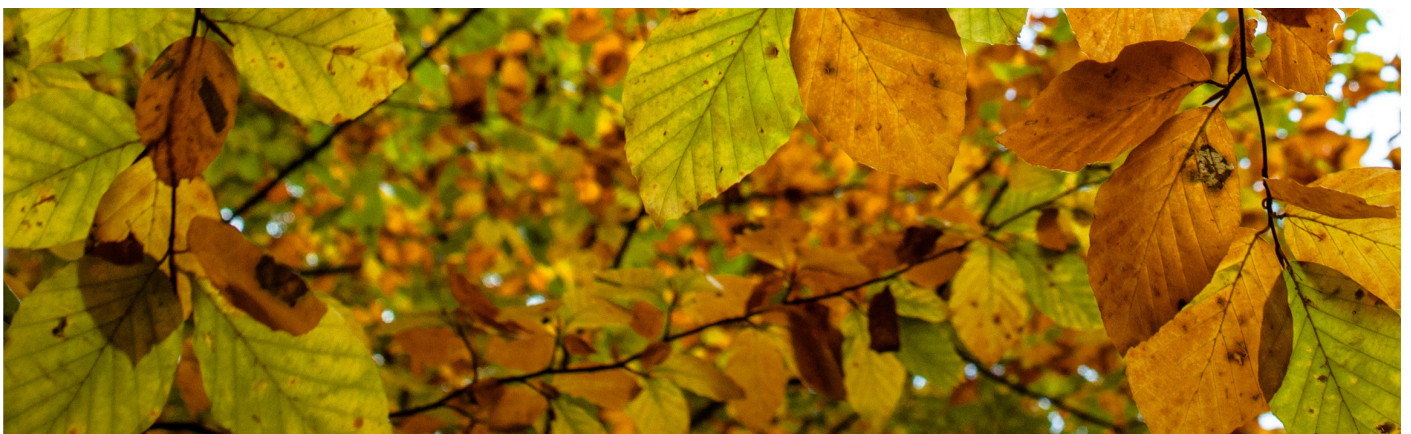

STYRELSEN FOR
PATIENTSIKKERHED

EN GOD AFSLUTNING PÅ LIVET

Stillingtagen til genoplivning i livets sidste fase
– til patienter uden for sygehusene

EN GOD AFSLUTNING PÅ LIVET
Stillingtagen til genoplivning i livets sidste fase
- til patienter uden for sygehusene

© Styrelsen for Patientsikkerhed, 2016

Du kan frit referere teksten i publikationen, hvis du tydeligt gør opmærksom på, at teksten kommer fra Styrelsen for Patientsikkerhed.

Du må ikke bruge billeder fra publikationen.

Styrelsen for Patientsikkerhed
Islands Brygge 67
2300 København S
www.stps.dk

OM AT TAGE STILLING TIL GENOPLIVNING I LIVETS SIDSTE FASE

Denne pjece fortæller, hvornår sundhedspersonalet kan undlade at forsøge at genoplive dig, og hvordan sundhedspersonalet skal inddrage dig eller dine pårørende i beslutningen. Den fortæller også, hvordan du selv kan sige nej til at blive forsøgt genoplivet.

Pjecen er målrettet behandlingssituationer uden for sygehusene. Det vil sige situationer, hvor du bor i eget hjem, hvilket også kan være en bolig på plejecenter eller lignende. Det indebærer, at en læge almindeligvis ikke er på stedet og straks kan vurdere, om der skal ske forsøg på genoplivning eller ej.

NÅR GENOPLIVNING ER UDSIGTSLØS – LÆGEN TAGER BESLUTNINGEN

Sundhedspersonalet kan undlade at genoplive dig, hvis en læge mener, at det er udsigtsløst. Lægen bør vurdere din situation på forhånd i samarbejde med dig. Det sikrer, at beslutningen bliver taget på det bedst mulige grundlag, og at plejepersonalet i god tid ved, om de skal undlade at forsøge at genoplive.

Udsigtsløs behandling

Udsigtsløs behandling er svært at definere og vurdere, og der kan være forskellige opfattelser af fordele og ulemper ved behandling.

En læge vil typisk vurdere genoplivning for udsigtsløs, når det er sandsynligt, at det ikke vil virke, eller når du er døende og inden for den nærmeste tid vil få hjertestop igen, selv om du bliver genoplivet.

En læge vil også typisk vurdere genoplivningsforsøg som udsigtsløst i tilfælde, hvor du måske vil overleve, men hvor de fysiske konsekvenser af din sygdom eller af behandlingen bliver vurderet til at blive meget alvorlige.

Fravalg af genoplivning kræver en læges vurdering

Det skal være en læge, som vurderer, om plejepersonalet kan afstå fra at forsøge at genoplive. Som hovedregel kan eksempelvis plejepersonale eller ambulancebehandlere derfor kun undlade at forsøge at genoplive, hvis en læge mener, at det er udsigtsløst.

Personalet kan dog lade være med at forsøge genoplivning i tilfælde, hvor det er åbenlyst, at døden er indtrådt, eksempelvis ved klart dødelige kvæstelser eller skader, som ikke er forenelige med fortsat liv.

Lægen bør vurdere din situation på forhånd

Ved kritisk sygdom eller i tilfælde, hvor du er stærkt helbredsmæssigt svækket, skal din læge vurdere, hvad der skal ske i tilfælde af hjertestop. Lægen bør vurdere din situation så tidligt som muligt i forløbet, og uanset om der er væsentlig risiko for hjertestop eller ej.

Lægen skal inddrage dig i beslutningen

Hvis du ønsker det, skal din læge så tidligt som muligt informere og inddrage dig i sine overvejelser.

Spørgsmålet om genoplivning handler nemlig ikke kun om at forlænge livet. Det handler også om livskvalitet.

Lægen skal lægge stor vægt på din mening. Det sikrer, at beslutningen bliver taget på det bedst mulige grundlag.

Der er ingen pligt til at give behandling, som er udsigtsløs. Du eller dine pårørende kan derfor ikke stille krav om, at personalet skal forsøge at genoplive dig, hvis det er udsigtsløst.

Plejepersonale skal inddrage dig i spørgsmål om forsøg på genoplivning

Hvis du bor på et plejecenter eller lignende, skal plejepersonalet inddrage dig, hvis de vurderer, at der er behov for, at din læge tager stilling til, om forsøg på genoplivning er udsigtsløst.

Plejepersonalet skal løbende sørge for, at du får mulighed for at fortælle om eventuelle ønsker til afslutningen på dit liv, hvilket også omfatter din holdning til forsøg på genoplivning. Det skal selvfølgelig ske på en måde, som tager hensyn til dig og din situation. Personalet skal give dine ønsker videre til din læge med dit samtykke.

Hvis det ikke er muligt at inddrage dig

Hvis det af helbredsmæssige årsager ikke er muligt at inddrage dig, skal lægen inddrage dine pårørende for at afdække, om de kender til din holdning.

Lægen skal også inddrage plejepersonalet, som er involveret i din behandling og pleje, og derfor ligeledes kan have kendskab til, hvad du sandsynligvis ville have ønsket.

Du har ret til ikke at få at vide, hvis genoplivningsforsøg bliver anset for udsigtsløst

Du har ret til at afvise at blive informeret, hvis lægen vurderer, at der ikke er grundlag for at forsøge at genoplive dig. Hvis du ikke ønsker at blive inddraget, kan du overlade det til lægen at tage beslutningen.

RETTE TIL SELV AT BESTEMME – PATIENTEN TAGER BESLUTNINGEN

Alle ønsker en værdig død. For nogle er det en afslutning på livet, som er fri for unødige smerte og lidelse, og hvor man ikke er fuldstændig afhængig af andres hjælp. Det er derfor vigtigt at vide, at du i en aktuel situation kan sige nej til at blive forsøgt genoplivet, hvis du skulle få hjertestop.

Det er et grundprincip i sundhedsvæsenet, at du i en aktuel situation selv kan bestemme, om du vil have behandling eller ej. Det gælder også forsøg på genoplivning, når en læge vurderer, at det ikke vil være udsigtsløst.

Du skal kontakte din læge, hvis du overvejer at sige nej til at blive forsøgt genoplivet eller allerede har bestemt, at du ikke ønsker det.

Din beslutning gælder kun i den aktuelle situation

Du kan ikke på forhånd bestemme, at du i enhver tænkelig situation fremover vil fravælge at få behandling eller at blive genoplivet. Hvis din helbreds- og behandlingsmæssige situation ændrer sig væsentligt, skal du på ny tage stilling til, om du fastholder dit fravalg.

Din læge skal vurdere, om du er i stand til at træffe beslutningen

Din læge skal vurdere, om du er i stand til at træffe beslutningen. Det vil sige, om du kan forholde dig fornuftsmæssigt til din situation, kender behandlingsmulighederne og forstår konsekvenserne af at fravælge forsøg på genoplivning.

Din læge skal undersøge, om du får den rette behandling

Lægen skal undersøge, om du får den rette behandling, inden du træffer dit valg. Det skal lægen gøre for at sikre, at dit fravalg af genoplivning ikke skyldes symptomer, smerter eller andet, som en ændret behandling kan hjælpe på.

Din læge skal tilbyde dig information, inden du træffer dit valg

For at du kan træffe et velovervejet valg, skal din læge give dig den nødvendige information og indsigt i din helbredssituation, og du skal have mulighed for at stille spørgsmål til din specifikke situation.

Det er derfor vigtigt, at der er en god kommunikation med din læge, hvor du kan give udtryk for tanker, bekymringer, hvad du betragter som acceptabel livskvalitet, og hvorfor du umiddelbart ikke ønsker at blive genoplivet. Hvis du ønsker det, skal lægen i øvrigt informere dig om din helbreds mæssige situation. Det omfatter blandt andet hvad forsøg på genoplivning kan give af mulighed for at overleve, for den efterfølgende livskvalitet og risici for eventuelle komplikationer.

Din læge giver plejepersonalet besked

Det er din læge, som giver plejepersonalet skriftligt besked om dine ønsker. Lægen skal sørge for, at plejepersonalet kender til dine ønsker i forhold til genoplivning.

Hvad med dem, som ikke kan tage stilling?

Manglende mulighed for at tage stilling kan skyldes demens eller andre forhold.

Alle over 18 år kan imidlertid, mens man er i stand til at forholde sig til behandling, på forhånd tage stilling til, om man ønsker livsforlængende behandling i visse fremtidige situationer, hvor man er ude af stand til selv at kunne give udtryk for sine ønsker. Det kræver, at man opretter et livstestamente (se side 6). Voksne under personligt værgemål kan ikke oprette livstestamente.

LIVSTESTAMENTE – DINE ØNSKER TIL LIVSFORLÆNGENDE BEHANDLING

Med et livstestamente kan du på forhånd give udtryk for dine ønsker til livsforlængende behandling i en fremtidig situation, hvor du ikke selv kan give besked – dvs. når retten til selv at bestemme ikke er en mulighed i den aktuelle situation.

Her træder dit livstestamente i kraft

Livstestamentet kan gælde i to situationer.

Dit livstestamente kan gælde, hvis du ligger for døden, og behandling kun forlænger livet og ikke resulterer i, at du får det bedre, får lindret dine smerter eller bliver helbredt. Livsforlængende behandling omfatter i denne situation også forsøg på genoplivning, hvis du får hjertestop. I denne situation skal lægen følge dit ønske.

Dit livstestamente kan også gælde, hvis du aldrig kan komme til at tage vare på dig selv fysisk og mentalt på grund af svær invaliditet. I den situation har din læge ikke pligt til at følge dit ønske. Men lægen skal tage det med i sine overvejelser af, om du skal have behandling eller ej.

Hvem skal have besked om dit livstestamente?

Det kan være en god idé at tage beslutningen om livstestamente sammen med dine nærmeste eller tale med dem om din beslutning. Det kan også være en god ide at tale med din læge.

Hvordan opretter du et livstestamente?

1. Elektronisk: Du kan oprette et livstestamente elektronisk på sundhed.dk med eller uden digital signatur eller NemID.
2. Papir: Du kan også sende en tilmelding med posten til Livstestamenteregisteret. Du skal bruge en blanket, som ligger på Sundheds- og Ældreministeriets hjemmeside – www.sum.dk

Det koster 50 kr. at oprette et livstestamente.

Hvordan ændrer du et livstestamente?

Du kan altid fortryde et livstestamente. Det gør du enten ved at:

- skrive til Livstestamenteregisteret
- fortælle det til din læge
- udfylde en elektronisk formular på sundhed.dk, som kræver, at du logger på med digital signatur eller NemID.

Har du spørgsmål til et livstestamente, du allerede har oprettet?

Kontakt Livstestamenteregistret, hvis du har spørgsmål til et livstestamente, du allerede har oprettet:

Livstestamenteregistret

Rigshospitalet

Afsnit 41-0-2

Blegdamsvej 9

2100 København Ø

Telefon 35 45 52 69

Kontakt Sundhed.dk, hvis du har problemer med at få vist dit livstestamente, eller det ikke ser ud til at være registreret.

Har du spørgsmål til reglerne om livstestamente

Kontakt Sundheds- og Ældreministeriet, hvis du har spørgsmål til reglerne om livstestamente:

Sundheds- og Ældreministeriet
Sundhedsjura og Lægemiddelpolitik
Holbergsgade 6
1057 København K
Telefon 72 26 90 00